

...

Fővárosi Ítéltábla

mint másodfokú bíróság

2.Mf.31.126/2023/4.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a dr. Vigyikán Péter ügyvéd (cím2) által képviselt **felperes1** (cím1) felperesnek az Országos Bírósági Hivatal Jogi Képviselési Osztálya (cím4) részéről meghatalmazott dr. Varga István (cím5) által képviselt **alperes1** (cím3) alperes ellen munkáltató egészségsértése miatti kárfelelősség körében, kártérítés fizetése iránt indult perében a Bíróság 15.M.70.048/2021/174. számú ítélete ellen a felperes által 175. és 176. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta az alábbi

részítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a szabadságmegváltásra vonatkozó rendelkezés tekintetében helybenhagyja, ezt meghaladóan az elmaradt jövedelem összezszerűségére vonatkozó kártérítési igények és a nem vagyoni kártérítés iránti kereseti kérelem körében – a perköltségre és az illetékekre is kiterjedően – hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat meghozatalára utasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 219.860 (kettőszáztizenkilencezer-nyolcszázhatvan) forint másodfokú részperköltséget, valamint az esedékesség napjáig az államnak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételi számlájára 703.551 (hétszázháromezer-ötszázötvenegy) forint fellebbezési eljárási részilletéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

A hatályon kívül helyezett ítéleti rendelkezéssel érintett körben a felperes másodfokú perköltségét 200.000 (kétszázezer) forintban, az alperes perköltségét 200.000 (kétszázezer) forint + áfa összegben, a fellebbezési eljárás illetékét 1.540.420 (egymillió-ötszáznegyvenezer-négyszázhusz) forintban állapítja meg.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság döntése és az alapjául szolgáló tényállás

[1] A Bíróság2 a 2023. május 25-én meghozott 15.M.70.048/2021/174. számú ítéletével 7.000.000 forint nem vagyoni kártérítés jogcímén marasztalta az alperest, amelybe beszámítani rendelte az alperes által a felperes javára 2017. december 1-jétől 2021. június 30-ig ideiglenes intézkedés teljesítéseként megfizetett 6.450.000 forintot, így az alperest a fennmaradó 550.000 forint megfizetésére kötelezte a felperes javára. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 2.391.974 forint eljárási illeték és 897.098 forint állam által előlegezett költség viselésére, valamint 369.845 forint perköltség megfizetésére az alperes javára. Megállapította, hogy a 208.000 forint le nem rótt eljárási illeték és 78.009 forint állam által előlegezett költség az állam terhén marad.

[2] A megismételt eljárásban megállapított tényállás szerint a felperes 1988-tól állt bírói szolgálati jogviszonyban az alperessel, mely jogviszonya a 2016. szeptember 29-i lemondása folytán 2016. december 29-én szűnt meg egészségügyi alkalmatlanság miatt.

[3] A felperes 2008. október 31-én közlekedési baleset során nyakcsigolya rándulást szenvedett, de a nyakcsigolyák egymáson való elmozdulása nem igazolódott, gerincsérv nem alakult ki. A vizsgálat porckorong előboltosulást mutatott ki, gerincpanaszai a későbbiekben megszűntek. A 2009. február 16-án kelt ambuláns lapon a jobb kar zsibbadását rögzítették azzal, hogy a tünetek alapján műtéti kezelés nem javasolt.

[4] 2009. október 12-én a felperes munkahelyén balesetet szenvedett, amikor az íróasztalánál ülve kartámasz nélküli forgószéke háttámlája letört és az esés következtében fejét a fűtőcsövekbe beütötte. A balesettel a nyaki izmok, tokszalagok húzódasos sérülését, a nyak rándulását szenvedte el, amelynek következtében a VI. nyakcsigolya instabillá vált és a porckorong kiszakadt, mely állapot miatt 2010. októberében műtetre került sor. A baleset üzemi jellegét az alperes elismerte.

[5] A balesettel összefüggésben benyújtott keresetet elbírálv a Bíróság2 a ügyszám2 számú ítéletével az elsőfokon eljár Bíróság1 ügyszám1 számú ítéletét részben megváltoztatva a nem vagyoni kártérítési összegét 1.600.000 forintban határozta meg és kötelezte az alperest a 2011. október 10. és 28. közötti időre kifizetett betegszabadság és illetmény, valamint a 2014. március 19-től május 16-ig terjedő időre táppénz és illetmény közötti különbözet megfizetésére. A Bíróság2 jogerős ítéletében megállapította, hogy a felperes üzemi baleseti eredetű munkaképesség csökkenése 30%-os, természetes kórokú

megbetegedésével kapcsolatos munkaképesség csökkenése 10%-os, míg a korábbi gépkocsibalesetből eredő munkaképesség csökkenése 1-2%-os mértékű és a 2014. október 17-i munkaalkalmassági véleményben felsorolt korlátozásokkal alkalmas a bírói munka ellátására. Úgy értékelte, hogy a munkabalesetnek a felperes meglévő természetes kórokú megbetegedésével és a korábbi közlekedési baleset után kialakult állapotával összefüggése áll fenn, amelyeknek szintén szerepe van a nehezített életkörülmények kialakulásában.

[6] A felperes a 2014. október 7-én kelt másodfokú munkaköri orvosi alkalmassági vélemény értelmében 2015. október 7-ig a bírói munkakör ellátására alkalmas, a tényleges képernyő előtti munkavégzés nem haladhatja meg a 6 órát és rögzítésre került, hogy tárgyalási tevékenységet ne végezzen, illetőleg évente 2 alkalommal komplex fiziko-balneo terápia javasolt részére. A 2015. október 5-én kelt és 2016. október 5-ig érvényes alkalmassági vélemény szerint a felperes esetében a képernyő előtti munkavégzés minimalizálása és két alkalommal fizioterápiás kezelés javasolt azzal, hogy tárgyalási tevékenységet ne végezzen és a folyamatos kényszer testhelyzetben óránként 10 perc megszakítás indokolt. Az ezt követően 2016. augusztus 4-én kelt elsőfokú munkaköri orvosi alkalmassági vélemény szerint a felperes bírói munkakörben való munkavégzésre nem alkalmas.

[7] 2016. augusztus 30-án a peres felek a munkaköri alkalmassági vizsgálat megállapításaival összefüggésben megbeszélést folytattak, ennek keretében az alperes felszólította a felperest a bírói tisztségről való lemondásra. Az alperes az alkalmassági véleményt nem vitatta, de az üzemi balesetből eredő megtérítési és keresetvesztesség iránti felperesi igényt nem ismerte el és vitatta az üzemi baleset és az egészségügyi alkalmatlanság közötti összefüggést.

[8] A felperes a 2009. október 12-i üzemi balesetét megelőzően a sorsszerű megbetegedéséből, illetve a 2008. október 31-i közlekedési balesetéből fakadóan keresőképtelen állományban nem volt.

[9] A felperes nyaki gerincének állapota évente 15-15 alkalmas gyógykezelések igénybevételét tette szükségessé, melyekkel összefüggésben keresőképtelen állományba került. Így 2015. április 7-től 7 napig betegszabadságon, 2016. április 27-től május 18-ig, majd 2016. augusztus 30-tól 2016. december 29-ig táppénzes állományban volt.

[10] A felperes a 2009. október 12-i balesetével összefüggésben harmadik fokozatú baleseti járadékban részesül. 2017. november 1-jétől 2018. február 1-jéig alkalmazotti ügyvédi jogviszonyban állt, 2018. január 18-tól egyéni ügyvédi tevékenységet folytat, körülbelül 250 fős ügyfélkörrel, irodájában asszisztenciát alkalmaz. 2017-ben 1. számú település belvárosában párjával közösen megvásárolt, majd felújított egy 34 nm-es lakást, ami ügyvédi irodájaként szolgál. A vásárlás és a felújítás rá eső része a felperes meghatározása szerint 8.500.000 forint volt. A berendezés 1.000.000 forint értékű bútortól és 2.000.000 forintos eszközparkból áll. A felperes új X típusú gépjárművet vásárolt 6.200.000 forintért,

amit három évvel később 6.500.000 forintért adott el, és egy új, 8.000.000 forint értékű Y típusú gépjárművet vásárolt.

[11] A felperes jelenleg a nyakcsigolyák kopásos-elfajulásos megbetegedésében, csigolyák közti porckorong elfajulásában, a nyaki VI. és VII. csigolya közötti porckorong eltávolítását és csigolya stabilizálását követő műtét utáni állapotban, valamint úgynevezett szomszédos szegment szindrómában szenved. Össz-szervezeti egészségkárosodása 25 %-os mértékű, ami 30 %-os munkaképesség csökkenésnek feleltethető meg. A bírói munkakörre vonatkozó alkalmatlanságot eredményező egészségi állapotának 18 %-a üzemi balesetből, 7 %-a korábbi sorsszerű gerincbetegségből és autóbalesetben elszenvedett nyaktágulásból származik. A porckorong károsodás 9 %-os munkaképesség csökkenésnek feleltethető meg.

[12] A Megyei Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztályának Közfoglalkoztatási Osztályának kormányhivatali ügyszám számú tájékoztatása szerint 2018-ban három, 2019-ben egy, 2020-ban hat, 2021-ben három, 2022-ben négy jogtanácsosi álláshely volt a 1. számú települési Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályán nyilvántartva.

[13] A Bíróság2 a ügyszám5 számú ítéletével a felperes 2016. június 24-én bírói munkára való alkalmatlanságának az üzemi balesettel való összefüggése okán kialakult vagyoni kárai körében előterjesztett keresetét részben találta alaposnak. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 1.351.204 forint kártérítést jövedelemkülönbözet címén, 36.000 forintot elmaradt cafeteria juttatás címén, valamint ezen összegek késedelmi kamatát. Kötelezte a felperest, hogy 741.720 forint le nem rótt eljárási illetéket az államnak, míg 198.000 forint előlegezett költséget és 198.764 forint költséget a Bíróság2 Gazdasági Hivatalának és 14.702 forint perköltséget az alperes részére fizessen meg. Akként rendelkezett, hogy a további 22.000 forint költséget és 83.230 forint le nem rótt eljárási illetéket az állam viseli. Egyben a 2. számú városi közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 456/2016/56. számú ideiglenes intézkedését hatályon kívül helyezte, mely rendelkezését előzetesen végrehajthatónak nyilvánította.

[14] Az alperes az ideiglenes intézkedés alapján 2017. december 1. és 2021. június 30. között 6.450.000 forintot fizetett a felperes részére.

[15] A felek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a ügyszám7 számú végzésével a Bíróság2 ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

[16] A másodfokú bíróság iránymutatásai alapján lefolytatott, megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a keresetet kisebb részben találta alaposnak. Mindenekelőtt úgy foglalt állást, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 130. §-a alapján nincs helye a kereset elutasításának és a jogvita elbírálásának alapjául a

jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 15. § (1) és (2) bekezdése, a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény (a továbbiakban: rBjt.) szolgál. Ekörben arra mutatott rá, hogy a felperes kereseti igénye alapjául szolgáló ok a 2009. október 12-én bekövetkezett üzemi balesetből származó egészségromlás, az alkalmatlansága csupán az üzemi baleset következménye.

[17] A keresetveszteségi járadék, mint vagyoni kártérítés iránti igény elbírálása körében a régi Bjt. 89. § (1), (2) és (4) bekezdése alapján tájékoztatta a feleket arról, hogy a felperes kártérítési igénye körében a munkahelyi baleset közötti ok-okozati összefüggés, valamint a kár pontos összegének bizonyítása a felperes terhére esik, és felhívta a figyelmet a mulasztás jogkövetkezményeire is.

[18] Kiemelte, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: új Mt.) a bírói szolgálati jogviszonyok tekintetében nem alkalmazható, ellenben az MK 30. számú állásfoglalást a perbeli jogvita elbírálásánál irányadónak kell tekinteni. Ennek értelmében, ha a munkavállaló egészségi állapota, testi fogyatkozása, szervezeti adottsága nem okozott keresetvesztéssel járó munkaképesség csökkenést, és a munkavállaló keresetvesztesége, életének, testi épségének, egészségének a munkaviszonyával összefüggésben történt megsértése folytán következett be, a munkáltató az említett sérelemből származó munkaképesség csökkenés százalékos mértékétől függetlenül a teljes kárért felel.

[19] A megismételt eljárásra előírt iránymutatás alapján annak vizsgálatára, hogy a felperes bírói tisztségre való alkalmatlansága összefüggésben van-e, és ha igen, milyen mértékben a munkahelyen elszenvedett balesettel, és ezért az alperes kártérítési felelősséggel tartozik-e, és ha igen, milyen mértékben, szakértői bizonyítást rendelt el. Szakértői igazságügyi foglalkozás-orvostan szakértő szakvéleményét abban a részében fogadta el ítélezése alapjául, melyben a szakértő a szükséges szakmai kompetenciával rendelkezett. Így a szakvélemény megállapításaiból figyelembe vette azt, hogy a felperes sorsszerű gerincbetegségének talaján a 2008-as autóbalesetben elszenvedett nyakrándulás okán kialakult, majd 2009. október 12-én elszenvedett munkahelyi balesetben ismételt elszenvedett nyakrándulás során súlyosbodó nyaki gerincsérv és annak műtėti ellátása után visszamaradó panasz és tünetegyüttes, valamint szomszédos-szegment szindróma miatt vált alkalmatlanná a bírói tisztségre. A visszamaradó egészségkárosodás ugyanis olyan jellegű panaszokat okozott, amelyek a bírói feladatok ellátását eleinte jelentős korlátozásokkal tették lehetővé, végül további egészségromlás megelőzése céljából a munkakörre való alkalmatlanságot eredményezték. A szakértő megállapítása szerint az ügyvédi munkakörben nem biztosíthatóak a felperes számára olyan munkafeltételek, amelyek betartásával napi nyolcórás munkaidővel munkát tudna végezni anélkül, hogy egészsége tovább rosszabbodna. A szakértő azt rögzítette, hogy a felperes ügyvédi munkakörben, alkalmazotti vagy szolgálati jogviszonyban alkalmatlan minősítést kapna jelenleg is.

[20] Ugyanakkor abban a kérdéskörben, hogy a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása és baleseti és üzemi baleseti rész-egészségkárosodásai milyen százalékos

arányt tesznek ki, az szakértő⁴ Egészségügyi Területen Működő Igazságügyi Szakértői Testületének (a továbbiakban: ETT-ISZT) szakértői megállapításait fogadta el. Eszerint a felperes bírói tisztségére való alkalmatlanságát eredményező össz-szervezeti egészségkárosodását döntően a 2009. október 12-i munkahelyi balesetben elszenvedett nyaki sérülés során súlyosbodó nyaki gerincsérv és annak műtéti ellátása, mint üzemi baleseti eredetű károsodás okozta, ennek kifejlődésében azonban a felperes sorsszerű gerincbetegsége, és a 2008-as autóbalesetben elszenvedett nyakrándulás is szerepet játszott. A ETT-ISZT kifejezett kérdés ellenére nem nyilatkozott arra, hogy a felperes alkalmatlansága hány százalékban sorsszerű, milyen mértékben baleseti, illetve üzemi baleseti eredetű, de azt megjelölte, hogy a felperesnél a 2009-es munkahelyi balesetét megelőzően egy szinten igazolt porckorong károsodás áll fenn, mely 7 % egészségkárosodásként értékelhető, amely 9 %-os munkaképesség csökkenésnek feleltethető meg.

[21] Mindezekből az elsőfokú bíróság levezette, hogy a felperes 25 %-os össz-szervezeti egészségkárosodásából 18 %-os egészségkárosodás állapítható meg az üzemi balesethez kapcsolhatóan, ami 21 %-os munkaképesség csökkenést jelent.

[22] Az MK 30. számú állásfoglalásra és a szakértői véleményekben tett megállapításokra figyelemmel úgy foglalt állást a jogalap tekintetében, hogy az alperes a felperest ért teljes kárért kártérítési felelősséggel tartozik, a felperes az alperes által sem vitatottan ugyanis sem sorsszerű megbetegedése, sem autóbalesete következtében az üzemi balesetet megelőzően nem volt keresőképtelen, teljes munkaidőben történt a foglalkoztatása a jogszabályban megállapított bírói illetmény megfizetése mellett. Ebből következően az alkalmatlanságot eredményező megbetegedések az üzemi balesetet megelőzően a felperesnek nem okoztak keresetvesztéssel járó munkaképesség csökkenést. Megjegyezte, hogy az alperes a kimentés körében nem hivatkozhatott arra, hogy az üzemi balesetet követően az alkalmatlanság megállapításáig a felperes még több évig bíróként dolgozott. A jogvita elbírálása szempontjából ugyanis nem annak volt jelentősége, hogy a felperes meddig volt alkalmas a bírói munkakör betöltésére, hanem annak, hogy egészségügyi okból arra alkalmatlanná vált, amely tény okozati összefüggésben áll a felperes bírói jogviszonyával.

[23] A kár összecszerúságának vizsgálata körében a bizonyítási eljárás alapján az alábbiakat állapította meg. A felperes a perben következetesen állította, hogy az ügyvédi tevékenységet jövedelem nélkül, kizárólag a szolgálati idő megszerzése céljából látja el, de ezt sem közvetve, sem közvetlenül nem támasztotta alá. A felperesnek az életkörülményeire vonatkozó nyilatkozatai is ellentmondásosak voltak. Egyrészt állította, hogy havi átlagban 15-20 tárgyaláson vesz részt, annak díjazását, és az ügyfelekkel való első egyeztetés díját 30.000 forint/alkalommal jelölte meg. A 250 főben meghatározott ügyfélkörre figyelemmel a legalacsonyabb ügyfél- és tárgyalási számokat, és a megbízási díjat figyelembe véve rámutatott, hogy a felperes bevételei jóval meghaladják a hivatkozott átlagos 571.000 forint havi kiadásokat. Az ügyvédi iroda jövedelem nélküli üzemeltetésére vonatkozó nyilatkozat ellentmondásban állt a ténnyel is, hogy a felperes vagyona a régebbi és új gépjárműve közötti értékkülönbséggel gyarapodott. Hangsúlyozta, hogy a felperes állította ügyfelei számának drasztikus csökkenését, bevételei módosulására ugyanakkor tényelőadást nem tett, és okirati bizonyítékot sem csatolt. Állításai bizonyításához, illetve a valószínűsítés szintjének eléréséhez a felperes személyes előadását nem találta elegendőnek.

[24] Rögzítette, hogy a felperes a perben azt is következetesen állította, hogy az ügyvédi tevékenységből származó jövedelme rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelemnek minősül, és ezért a keresetvesztés számításánál levonásba nem helyezhető. Az MK 32. számú állásfoglalást, a rBjt. 94. § c) pontját, 129. §-át, a 3/2018. (IX.17.) KMK vélemény rendelkezéseit irányadónak tekintette annak vizsgálatánál, hogy a felperes által szerzett jövedelem rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelemnek minősül-e. Arra figyelemmel, hogy a rendkívüli munkateljesítmény nem önálló jogkövetkezmény, hanem a baleset előtti és utáni jövedelem közötti különbszet számítására kiható körülmény, ezért nem csupán azt vizsgálta, hogy a felperes az ügyvédi tevékenységébe tartozó feladatokat rendkívüli munkateljesítménnyel végzi-e, hanem a tényleges jövedelmi helyzetét is. Hangsúlyozta, hogy ehhez meg kellett állapítania, hogy a felperes jövedelmének van-e olyan része, amelynek eléréséhez nem fejt ki többleterőfeszítést, és azt, hogy kimutatható-e keresetkülönbszet a baleset előtti és utáni jövedelem között a rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelem figyelmen kívül hagyásával. Ehhez nélkülözhetetlennek találta a felperes tényleges jövedelmi helyzetének figyelembevételét.

[25] E perben jelentős tény megállapításához szakértő kirendelését tartotta indokoltnak, amelyről a feleket tájékoztatta. A felperes kizárólag annak vizsgálatát indítványozta a szakértő részéről, hogy a foglalkozás-egészségügyi igazságügyi szakértő szakvéleményében foglalt korlátozásoknak megfelelő munkavégzés esetén mekkora összegű jövedelmet tudna elérni. A felperes ugyanis úgy értékelt, hogy teljes ügyvédi tevékenységből származó jövedelmét rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelemnek kell tekinteni a szakértő megállapításaira figyelemmel. Mindezt az álláspontot azonban az elsőfokú bíróság tévesnek találta. A rendkívüli munkateljesítmény vizsgálatánál ugyanis nem általánosságban a munkakört, hanem az abba tartozó konkrét feladatokat kell vizsgálni, azt, hogy azok közül melyek teljesítése során merül fel olyan többleterőkifejtés, amely már rendkívülinek tekintendő. Köztudomású tényként vette figyelembe, hogy az ügyvédi munkakörben a tárgyalásokon való személyes jelenlét és a beadványok készítésén túl konzultáció, jogi tanácsadás feladatok is beletartoznak, aminek külön díjazása van, és amit a felperes esetében is vizsgálni kívánt. Rámutatott, hogy a perbeli esetben annak van jelentősége, hogy a felperes ténylegesen az ügyvédi munkakörben milyen feladatokat lát el, azok mennyi időt vesznek igénybe, és ehhez van-e szükség többleterő kifejtésre, azok teljesítéséből milyen összegű jövedelemre tesz szert a felperes és a rendkívüli munkateljesítmény fennállása esetén azokból milyen összeg vehető figyelembe.

[26] Kiemelte, hogy a felperes NAV adóbevallásokkal, és jövedelmigazolásokkal kívánta azt alátámasztani, hogy ügyvédi tevékenységből jövedelme nem származik, illetve, hogy KATA-s vállalkozóként nem köteles a számláit megőrizni, bár előadta, hogy ezekkel rendelkezik.

[27] Mindezek alapján álláspontja szerint a becsatolt adóigazolásokból a felperes tényleges jövedelmére, az általa elvégzett munkafeladatokra nem lehet következtetést levonni. Kiemelte a Fővárosi Ítéltábla ügyszám11 számú végzéséből, hogy a KATA-s

nyilatkozat és adatszolgáltatás kizárólag a 40 %-os mértékű adóhoz kapcsolódó, jogszabályban meghatározott összeget meghaladó bevételt tartalmazza a felperes vállalkozói tevékenységével összefüggésben. Ezt meghaladóan a felperes 2022. január 1. és augusztus 31. közötti időszakra a NAV által igazolt 4.674.000 forintos jövedelme is cáfolja azt az állítást, hogy a felperes ügyvédi tevékenységét jövedelem nélkül végzi. Rámutatott, hogy a jövedelem hiánya igazolható számlákkal vagy okirattal, arra azonban nem alkalmasak a felperes által csatolt, Személy 1 és Személy2 nyilatkozatát tartalmazó okiratok. Mindezek alapján úgy foglalt állást, hogy a csatolt jövedelmigazolások és KSH adatok önmagukban a felperes körülményeinek, jövedelmi helyzetének a vizsgálatát nem teszik mellőzhetővé.

[28] Figyelemmel arra, hogy a felperest terhelte kára összecszerűségének bizonyítása, a rPp. 3. § (3) bekezdése alapján a bizonyítatlanság következményeit is nekik kellett viselnie. Tekintettel arra, hogy tényleges jövedelmét a felperes a kárigénnyel érintett időtartamra nem bizonyította, ezért a bírói jövedelem és a felperes ténylegesen megszerzett jövedelme közötti különbséget összegét megállapítani nem tudta, ezáltal az elmaradt jövedelem körében a keresetet elutasította. Mellőzte a bizonyítás eredményessége hiányában annak vizsgálatát is, hogy a jövedelempótló járadék összegének megállapítása során mely összeget kell figyelembe venni. A jövedelempótló járadékigény elutasítása miatt nem értékelte azt a körülményt sem, hogy a felperes a bírói szolgálati jogviszonynak megszűnésekor 13 havi végkielégítésben részesült. Ugyancsak nem találta értékelhetőnek a 1. számú települési Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályának illetékességi területén az üres jogtanácsosi álláshelyek számát, mivel a kárenyhítési kötelezettséget alperesi hivatkozás hiányában nem kellett vizsgálnia.

[29] Nem találta alaposnak a felperes szabadságmegváltás iránti igényét sem, utalva a rBjt. 91. § (1) – (5) bekezdéseire. Rögzítette, hogy a szabadságra való jogosultság jogalapja a szolgálati jogviszonyban ténylegesen munkában töltött idő, a szabadság rendeltetésénél fogva csak munkavégzés esetén illeti meg a foglalkoztatottat. Annak okán, hogy a felperes bírói szolgálati jogviszonya 2016. december 29-én megszűnt, így a szabadság pénzbeli megváltására előterjesztett kereseti kérelmet elutasította.

[30] A 35 éves jubileumi jutalom körében megállapította, hogy arra a felperes a rBjt. 91. § (5) bekezdése alapján nem jogosult. Rögzítette, hogy a jubileumi jutalom önálló jogintézmény, nem tekinthető az illetmény részének és rendszeres szolgáltatásnak sem, ebből fakadóan rendeltetése szerint csak a ténylegesen megszerzett szolgálati alapján jár. A felperes szolgálati jogviszonyának megszűnésére figyelemmel a 35 éves jubileumi jutalomra való jogosultsághoz szükséges szolgálati idővel értelemszerűen nem rendelkezik.

[31] A nem vagyoni kártérítés körében megállapította, hogy a felperes bizonyította azt, hogy bírói tisztségre való alkalmatlansága – melynek következtében a bírói szolgálati jogviszonyát elvesztette – okozati összefüggésben áll a munkahelyen elszenvedett balesettel. Rögzítette, hogy a nem vagyoni kártérítés járadék formájában csak kivételesen indokolt esetben állapítható meg, amennyiben az annak alapjául szolgáló jogsérelem jogkövetkezményei másként nem háríthatók el. Ehhez vizsgálta a felperes vagyoni helyzetét,

amit a felperes kifejezett kioktatás ellenére nem bizonyított, ezért úgy foglalt állást, hogy a nem vagyoni kártérítés járadék formában való megállapításának indokoltságát a felperes semmilyen módon nem igazolta. Rámutatott továbbá, hogy a felperes elsődlegesen 150.000 forint nem vagyoni kártérítési járulék megfizetését kérte, másodlagosan arra az esetre, ha a szabadságmegváltás iránti kérelem elutasításra kerül 200.000 forint járadékot igényelt. Mindez nem esethőleges keresethalmazatnak, hanem feltételhez kötött keresetmódosításnak minősült, amit az rPp. szabályai nem tesznek lehetővé (2/2010. (VI.28.) PK vélemény).

[32] Az egyösszegű nem vagyoni kártérítés összegének meghatározása során a bírói gyakorlatnak megfelelően az elszenvedett sérelem mértékét és azt vizsgálta, hogy a megítélhető vagyoni szolgáltatás mennyiben nyújt hozzávetőlegesen egyenértékű, másnemű előnyt (BH 1993.127.). Az összecszerűség meghatározása során értékelte konkrét ügy sajátosságait, azt, hogy a felperes annak ellenére végez ügyvédi tevékenységet, hogy biztosítva lennének számára azok a feltételek, melyek betartásával teljes munkaidőben munkát tudna végezni anélkül, hogy egészsége tovább rosszabbodna. Figyelembe vette, hogy a felperesnek 250 fős ügyfélköre van, a jogi pályát nem kellett elhagynia, így az életvitelében bekövetkezett negatív irányú változás nem tekinthető olyan súlyúnak, mint ahogy azt a felperes állította. Figyelembe vette továbbá, hogy a felperes a bírói szolgálati jogviszonyának megszűnéskor 13.000.000 forint végkielégítésben részesült, amely jogintézmény célja a munkavállaló részére az anyagi ellátás biztosítása az újrakezdés elősegítéséhez. Így a jelenlegi ár- és értékviszonyokhoz igazodó mértékben 7.000.000 forintot tartott megfelelő kompenzációnak arra, hogy felperes a köztisztletnek és általános megbecsülésnek örvendő, szakmai és jövedelmi előmenetelt biztosítói bírói szolgálati jogviszonyt elveszítette, ugyanakkor jogászként továbbra is tud munkát végezni.

[33] A megítélt 7.000.000 forintot csökkentette az alperes által az ideiglenes intézkedés alapján 2017. december 1. és 2021. június 30. között megfizetett 6.450.000 forint összeggel, így az alperes fizetési kötelezettségét 550.000 forintban állapította meg.

[34] Részletesen számot adott a mellőzött bizonyítási indítványokról és annak indokairól (Személy2 meghallgatása, 2022. június 1-jén kelt írásbeli nyilatkozata, a felperes szakértő kirendelése iránti indítványa, az ügyvédi iroda kiadásainak megállapítása körében az ANYK forgalmat igazoló e-mail igazolás, alperes által indítványozott közhiteles nyilvántartások beszerzése a felperes aktuális vagyoni helyzetét illetően).

[35] A pertárgy értéket 89.305.848 forintban állapította meg, erre figyelemmel a felperes pernyertességét 8 %-ban, pervesztességét 92 %-ban határozta meg. Ennek figyelembe vételével határozott a perköltség, a perben felmerült költségek és az illeték viseléséről.

A felperes fellebbezése

[36] A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperes teljes kereset szerinti marasztalását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

[37] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a jogalap tekintetében helyesen döntött, amikor megállapította, hogy az üzemi baleset miatti egészségkárosodás és a bírói tisztségre való alkalmatlanság között ok-okozati összefüggés áll fenn, és emiatt az alperes kártérítési felelőssége 100 %-os mértékű. Ugyanakkor a keresetpótló járadék tekintetében önkényes mérlegeléssel és jogértelmezéssel, a rPp. 206. § (1) bekezdését sértően járt el az elsőfokú bíróság.

[38] Hangsúlyozta, hogy az ügyvédi tevékenységet kényszerből kezdte el annak ellenére, hogy az egészségét veszélyezteti, de 2018 év elején más munkalehetőség nem volt számára elérhető. Mindezt alátámasztja, hogy a Megyei Vármegyei Kormányhivatal tájékoztatása is. Az ügyvédi és jogtanácsosi munkakör ugyanolyan terhelést jelent a szervezetére, a szakvélemények értelmében a jogtanácsosi munka ellátására is egészségügyileg alkalmatlan, ezért „klasszikus kényszervállalkozónak minősül”. Emiatt nem várható el, hogy olyan bevételt és nyereséget tudjon elérni, mint aki korábban megkezdte már ügyvédi tevékenységét. Az alperes is elismerte, hogy kárenyhítési kötelezettségének eleget tett, de gyakorlatilag csak devizaperes ügyfelek keresték meg az ügyvédi tevékenység megkezdésekor, és azóta sincs más típusú megbízása. Az öt év alatt kb. 10 társasági és adásvételi szerződést szerkesztett mindösszesen. Jogi tanácsadást nem végzett, ebből bevétele nem származott. E körben azonban az elsőfokú bíróság semmilyen bizonyítást nem folytatott le, ezért megalapozatlan és a Pp. 206. § (1) bekezdését sérti, hogy köztudomású tényként fogadta el azt, hogy jogi tanácsadást végzett az elmúlt öt évben és ebből bevétele keletkezett. Iratellenesen rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy konkrétan felhívta jövedelmének igazolására olyan ügyvédi munkakörbe tartozó tevékenységek tekintetében, amelyek ellátására álláspontja szerint egészségügyileg alkalmatlan. Ennek hiányában megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget a pervezetési és kioktatási kötelezettségének.

[39] A szakértő kirendelésénél éppen az ellen tiltakozott, hogy a teljes ügyvédi tevékenységből származó jövedelme megállapítása vizsgálható legyen. Az elsőfokú bíróságnak tájékoztatást kellett volna adnia arról, hogy melyek azok az ügyvédi tevékenységek, amelyek ellátására véleménye szerint egészségügyileg alkalmatlan, felhívást kellett volna intézni, hogy végez-e ilyen ügyvédi tevékenységet és igazolja az ebből származó jövedelmét. Mindezek miatt jogalapot nélkülözően hivatkozott az elsőfokú bíróság arra, hogy többszöri felhívás ellenére sem került igazolásra a rBjt. 94. § c) pontja szerinti jövedelem.

[40] Hangsúlyozta, hogy kizárólag azt ellenezte a bizonyítási eljárás során, hogy olyan jövedelme kerüljön vizsgálatra, amelyet rendkívüli munkateljesítménnyel szerzett. Az elsőfokú bíróság csak arra a körre rendelkezett volna ki szakértőt, hogy milyen konkrét ügyvédi résztevékenységek nem minősülnek az egészséget veszélyeztető tevékenységének, és

emiatt az abból származó jövedelmek nem minősülnek rendkívüli munkateljesítménnyel megszerzett jövedelemnek. Rámutatott, hogy a rBjt. 94. § c) pontja szerint figyelembe vehető jövedelem megállapítása érdekében maga is kérte szakértő kirendelését, az ezzel ellentétes megállapítás téves, a rBjt. 94. § c) pontjába, az MK 32. számú állásfoglalásba és a rPp. 163. § (1) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő.

[41] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a rBjt. 94. § c) pontját és az MK 32. számú állásfoglalást a rendkívüli munkateljesítmény minősítése tekintetében. A Fővárosi Ítéltábla 1/2011. (III. 28.) PK állásfoglalása és a bírói gyakorlat értelmében ugyanis rendkívüli munkateljesítménnyel megszerzett jövedelemnek számít az a jövedelem, amelyet olyan munkával szereztek meg, amely a jövedelmet megszerző egészségi állapotát veszélyezteti. Ezért az elsőfokú bíróságnak helyesen azt kellett volna vizsgálnia, hogy az ügyvédi munkakörben vannak-e olyan egyedi tevékenységek, amelyek ellátása az egészségét nem veszélyezteti. E vonatkozásban kizárólag Szakértő1 foglalkozás-egészségügyi szakértő szakvéleménye vehető figyelembe, amely szerint az ügyvédi tevékenység ellátására egészségügyileg teljesen alkalmatlan. Rámutatott a 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 16. §-ára, amelyből megállapítható, hogy amennyiben valaki egészségügyileg alkalmatlan a munkakör betöltésére, akkor abban semmilyen tevékenységet nem végezhet és az adott munkakörben nem foglalkoztatható. Ez a tilalom a munkakörhöz tartozó minden résztevékenységre fennáll, ebből kifolyólag az adott munkakör kapcsán fogalmilag kizárt, hogy van olyan résztevékenység, amelyet elláthatna a dolgozó, mivel ezek mindegyike veszélyezteti az egészségét. Nyilvánvalóan Szakértő1 foglalkozás-egészségügyi szakértő is megjelölte volna a szakértői véleményében azt, amennyiben az ügyvédi munkakörön belül lenne olyan résztevékenység, amely ellátása egészségét nem veszélyeztetné. Az alkalmatlanság azt jelenti, hogy az ügyvédi munkakörbe tartozó összes résztevékenység ellátása veszélyezteti az egészségét, ezért valamennyi, az ügyvédi munkakörbe tartozó résztevékenység ellátásából megszerzett jövedelem rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelemnek minősül és az nem vehető figyelembe a rBjt. 94. § c) pontja szerinti járadék összegének a meghatározásakor. Az elsőfokú bíróság ítéletében semmilyen indokolást nem adott foglalkozás-egészségügyi szakértő szakvéleményében és a 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 16. §-ában foglaltakkal ellentétben arra nézve, hogy miért nyilvánította egészségügyileg alkalmassá az ügyvédi munkakörbe tartozó egyes résztevékenységeket tekintetében. Ennek hiányában az elsőfokú bíróság nem tett eleget a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettségének és nem utasíthatta volna el a keresetet azon az alapon, hogy nem bizonyított az, hogy az egyes ügyvédi résztevékenységekből milyen jövedelem származik. Ez az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére okot adó körülmény.

[42] Megjegyezte, hogy az ügyfeleknek nyújtott jogi tanácsadás azt jelenti, hogy a megküldött iratokat, illetve az ahhoz kapcsolódó jogszabályokat több órán keresztül tanulmányoznia kell, mindez több órás számítógépes munkát jelent, amely körében nem derül ki, hogy az elsőfokú bíróság mire alapozta azt a megállapítását, hogy a szakvéleménnyel ellentétben nem jelent mindez olyan megterhelést számára, amelynek ellátására egészségügyileg alkalmas.

[43] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettségének a 2016. augusztus 30. és december 29.

napja közötti időszakra, valamint a 2017. évre előterjesztett elmaradt jövedelem miatti kártérítési igénye kapcsán sem. A rBjt. 89. § (1) bekezdését sértő módon úgy utasította el ezt a kereseti kérelmét, hogy az ítéletben egyetlen mondatral sem indokolta azt, holott azt az alperes sem vitatta, ahogy a jövedelemigazolásokkal alátámasztott elért jövedelem összegét sem. Arra figyelemmel pedig, hogy megállapítható a jövőbeni keresetvesztés tekintetében a jelenlegi elmaradt jövedelem összege, ezért a rBjt. 89. § (1) bekezdését sérti a jövőbeni kártérítési járadék elutasítására vonatkozó rendelkezés is.

[44] Hangsúlyozta, hogy az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Üttv.) 20. § (3) bekezdése miatt a alpereslen 2018. december 29-ig ügyvédi tevékenységet nem láthatott el, emiatt csak olyan peres ügyet tudott elvállalni, amelyek nem a alperes1 illetékességi területéhez tartoztak. Emiatt kénytelen volt élni azzal a lehetőséggel, hogy átvegye Személy 3 valamennyi devizakölcsön tárgyú ügyét, ami kb. 200 db ügyet jelentett. A 2020-ban kapott további 50-80 db új „devizás” megbízások alapján alakult ki a kb. 300 fős ügyfélkör. Ezek ellátása napi szinten tette szükségessé a többórás utazással járó vidéki munkavégzést (Budapest, Nyíregyháza, Győr, Pécs, Kaposvár, Balassagyarmat, stb.), mely munkavégzésnek a munkaideje és a költsége is jóval nagyobb, mint a 1. számú települési munkavégzésnek. Napi átlag 12-14 órát tesz ki az állandó utazással járó, rendszeres vidéki munkavégzés. Mindezeket túl rámutatott, hogy az ügyvédi tevékenység ellátására való alkalmatlanságát alátámasztja a kezelőorvostól kikért 2021. január 21-én kelt MR-lelet is, amelyből kitűnik - az előző 2016. május 24-i MR-vizsgálattal összevetve - hogy C.V. magasságban a porckorong degeneratív előbolyosulása főként bal oldalon kissé fokozódott. Mindebből megállapítható, hogy a túlmunkát jelentő ügyvédi tevékenységből eredő túlterhelés miatt a nyaki gerinc állapota romlott, ezáltal rendkívüli módon megnő a porckorongsérv kiszakadásának a veszélye, amit kerülni, illetve a veszélyt csökkenteni kell. Ennek ellenére a heti 2-3-szori, napi átlag 8 órás utazással járó ügyvédi tevékenységet kénytelen folytatni a nagyobb kártérítési összegek (Üttv. és a Ptk. 6:278. § (2) bekezdése) megfizetésének elkerülése végett, valamint a járadék megfizetésének hiányában a ráfordított időtartamot sem lehet maximum napi 4 órára csökkenteni. Mindezek okán az ügyek befejezése előtt az ügyvédi tevékenységét, a perképviselőt ellátását nem hagyhatja abba. Legalább 2-3 év mire befejeződnek a folyamatban lévő ügyek, ugyanakkor emiatt már nem is vállal ügyeket, hanem a meglévőkből próbál olyan bevételt előteremteni, amely biztosítja az ügyvédi iroda fenntartási költségeit.

[45] Jelenleg a havi 500.000 forint bevételéből kb. 200.000 forint marad meg, mivel nem kell 2021 októberétől Személy 2-nek az általa elvégzett iroda tevékenységért ellentételezést fizetnie. Korábban erre azért volt lehetősége, mert az alperestől havi 150.000 forint járadékot kapott, továbbá a havi 100.000 forint baleseti járadékból fedezni tudott egy nagyon szerény megélhetést. 2021. év végéig napi szinten kellett vidéki munkát elvégeznie rengeteg írásbeli munka mellett, amelyre napi átlag 12-13 órás munkavégzést tettek szükségessé, ehhez nyújtott segítséget Személy2. 2021. év végére tudta azt elérni, hogy már csak napi 8-9 órát kelljen dolgoznia és heti 2-3 alkalommal vidékre utazni. A jogerősen elrendelt ideiglenes intézkedést az eljáró bíróságok jogerősen megszüntették, és bár Személy2 családi segítségként ingyen még mindig besegít az adminisztratív munkák elintézésébe, de azok nagy részét már egyedül kell végeznie, ezért 2021. év végétől már megint napi átlag 12-13 órát dolgozik, holott e tevékenység elvégzésére egyébként egészségügyileg alkalmatlan és amely veszélyezteti az egészségét. 2022. év közepétől nagyon jelentős költségcsökkentést

kellett végrehajtania, a havi 500.000 forint átlagbevételből kell fedeznie a havi 120.000 forint közterhet és 11.000 forint kamarai tagdíjat, a 10.000 forint biztosítást és a 15.000 forint telefonköltséget, a 15.000 forint gépkocsi biztosítást és súlyadót, a 15.000 forint gépkocsi karbantartási költséget, a 60.000 forint utazási költséget és az 50.000 forint irodafenntartási költséget, melyek csak a legalapvetőbb kiadásoknak minősülnek, és azok szükségességét a perben számlákkal igazolta. 2021. év végét követően kb. 200.000 forint marad, amit megélhetésére fordíthat, és a válság miatt a bevételei csökkentek.

[46] Azt is hangsúlyozta, hogy a kezdő, egyben jelentős munkaképesség-csökkenést elszenvedő ügyvédtől, aki a lakóhelyén munkát nem is végezhet, nem várható el olyan jövedelem, mint a több mint 10 éve praktizáló, jelentős és fizetőképes ügyféllel rendelkező ügyvédtől. Helyzetét nehezítette a Covid-járvány és a nehéz gazdasági helyzet is. A vonatkozásban pedig teljesen téves az elsőfokú bíróság indokolása, hogy a NAV igazolás nem az ügyvédi tevékenységből származó teljes jövedelmet és bevételt tünteti fel. Az ügyvédi tevékenységből származó jövedelemtől számlát kell kiállítania, amit meg kell küldenie a NAV-nak. A NAV jövedelemigazolás az összes bevételt és az az alapján kiszámításra került KATA tv. (2012. évi CXLVII törvény) szerinti jövedelmet rögzíti. Az elsőfokú bíróság a KATA tv. 10. §-át sértő módon állapított meg ettől ellentéteset. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a KATA tv. 10. § (3) bekezdése szerint a jövedelem meghatározásánál a költségátalányt figyelembe kell venni. Mivel KATA-s vállalkozó volt, emiatt kiadási bizonylatolást és költségelszámolást nem kellett vezetnie, ezért a tényleges ügyvédi költségeit igazolni nem tudja bizonylatokkal, de erre a KATA tv. alapján nem is volt kötelezhető.

[47] A Bjt. 91. § (2) bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy az elmaradt jövedelmet kell figyelembe venni a kártérítés összegének megállapításakor, így az új Bjt. 168. §-a, a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja. tv.) 3. § 22. pontja, a KATA tv. 10. § (3) bekezdése, valamint az Szja. tv. 49/B. § (1) bekezdése és 8. számú melléklete alapján az elmaradt jövedelem kiszámításához meg kell határozni azt, hogy mi tekinthető jövedelemnek a bírói jogviszony és más jogviszony tekintetében. Enélkül nem számítható ki az elmaradt jövedelem összege. A Bjt. 92. § (2) bekezdése azonban nem határozza meg, hogy mi tekinthető jövedelemnek, ezért a bírói gyakorlatnak megfelelően a másodfokú bíróság végzésében is rámutatott az Szja. tv. rendelkezéseit kell figyelembe venni, illetve az ott használt fogalom meghatározásokat kell alkalmazni. Az ügyvédi tevékenységből származó jövedelmét 2018. január 23. és 2022. augusztus 31. napja között a KATA tv. 10. § (3) bekezdése alapján kell meghatározni. 2022. augusztus 1-jétől kezdődően átalányadózó lett és jövedelmét az Szja. tv. 49/B. §-a szerint kell meghatározni. Mindkét törvény különbséget tesz a bevétel és jövedelem között, a bruttó és nettó jövedelem fogalmát használja, szemben az elsőfokú bíróság ítéleti megállapításával. A bevétel és jövedelem fogalma között különbség van, a KATA tv. 10. § (3) bekezdése rögzíti a kisadózó jövedelmének fogalmát, amely a vállalkozás utolsó megszerzett bevételéről tett nyilatkozatában feltüntetett bevételének 60 %-a, ezt alátámasztja a NAV jövedelemigazolás is. Ezt lehet az elmaradt jövedelem kiszámításánál figyelembe venni, ebből kifolyólag az elsőfokú bíróság az említett jogszabályokba ütköző módon állapította meg azt, hogy nem igazolta az ügyvédi tevékenységből származó jövedelmét és ezért ítélete jogszabálysértő.

[48] Mivel azonban az ügyvédi tevékenység ellátásra egészségügyileg nem alkalmas, ezért nem lehet az ügyvédi tevékenységből eredő jövedelmet figyelembe venni az elmaradt jövedelem kiszámításánál. Az ügyvédi tevékenység képernyő előtti munkavégzésnek minősül, amelynek végzésére az összes NRSZH szakvélemény és a foglalkozás-egészségügyi szakértő szakvéleménye szerint is egészségügyileg alkalmatlan. Ez is azt támasztja alá, hogy nem alkalmas az ügyvédi tevékenység ellátására, amit csak kényszerből végez. A foglalkozás-egészségügyi szakvélemény szerint teljes munkaidőben nem dolgozhat, ezért maximum 4 órás részmunkaidős munkát végezhetne, ami alatt az ügyvédi tevékenység nem ellátható.

[49] Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság tájékoztatása szerint a jelen jogvitát a rBjt. alapján kell elbírálni, amely nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy a kár összegének a megállapításakor alkalmazni kell a régi Ptk. 356. §-ában foglaltakat, ezért nem érthető, hogy az alperes miért hivatkozik e jogszabályhelyre, amelynek szövege lényegesen eltér a rBjt. 94. § c) pontjában foglaltaktól, amelyben nincs olyan kitétel, hogy jelentős fogyatékoság esetén állhat csak fenn rendkívüli munkateljesítmény. A rBjt. 94. § c) pontja mindezt azonosan szabályozza az Mt. 182. § c) pontjával, ezért azonos elvek mentén kell értelmezni a két jogszabályhelyet és figyelembe kell venni az állandó bírói gyakorlatot kifejező MK 32. számú állásfoglalásban megfogalmazott jogelveket is. Mindezekből az a következtetés vonható le, hogy az elmaradt bírói illetmény kiszámításánál nem vehető figyelembe az a jövedelem, amelyet rendkívüli munkateljesítménnyel ér el. Nem jelentős fogyatékoságnak kell fennállnia ilyen esetben, hanem a munkaképesség-csökkenésnek, a kettő ugyanis nem ugyanazt jelenti. Esetében megállapítható, hogy üzemi balesete következtében lépett fel a munkaképesség-csökkenés, ez a szakvélemények alapján nem vitatható és ez olyan jelentős mértékű, amely miatt egészségügyileg alkalmatlanná vált a bírói tisztségre. A munkaképesség-csökkenést elszenvedett bíró által az egészségének veszélyeztetésével végzett munkával megszerzett jövedelme minden esetben rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelemnek minősül a rBjt. 94. § c) pontja, az MK 32. számú állásfoglalás és a Bjt. 140. § c) pontja szerint is.

[50] Mindezeket túl rámutatott, hogy valótlan az alperes azon állítása, hogy a jelenlegi életvitele nem áll összhangban a tényleges jövedelmével. Ilyet sem az alperes, sem az elsőfokú bíróság megjelölni nem tudott. Az elmúlt hat évben végzett beruházásait kizárólag a bírói jogviszony alatt szerzett jövedelméből fedezte, vagyonát az ügyvédi tevékenységből származó jövedelemből nem tudta növelni, az amortizáció pótlásának elmaradása miatt az még csökkent is, a rendszeres vidéki utazások miatt gyorsan amortizálódó autója cseréje indokoltá vált, azt csak családi segítséggel tudta elvégezni. Mindezzel csak egy eszközpótlást hajtott végre, ez vagyonnövekedést nem jelent, az ehhez szükséges fedezetet pedig csak családi segítséggel tudta elvégezni, erre édesanyja nyilatkozatát is csatolta.

[51] A rBjt. 91. § (4) és (5) bekezdésére, valamint 89. § (1) bekezdésére utalva állította, hogy a jubileumi jutalom és a nem vagyoni kárnak is minősülő szabadságmegváltásra irányuló igényét megalapozatlanul utasította el az elsőfokú bíróság. A nem vagyoni kártérítés jogalapja tekintetében az elsőfokú döntés helytálló, ugyanakkor az összegszerűség tekintetében téves adatokon alapul. Véggkielégítésként nem 13.000.000 forintot, hanem 4.500.000 forintot kapott, másrészt az ügyvédi tevékenységet csak egészsége

veszélyeztetésével tudja elvégezni, ezért az a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában nem figyelembe vehető. Így az elsőfokú bíróság téves adatokkal indokolva, a rBjt. 89. § (1) bekezdését sértő módon állapította meg a nem vagyoni kártérítés összegét, ami ezért jogszabálysértő.

Az alperes fellebbezése

[52] Az alperes elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a kereset teljes elutasítását, másodlagosan a felperes javára megállapított perköltség összegének megváltoztatását, annak 100.000 forintra történő leszállítását kérte. Előterjesztette másodfokú perköltségigényét is.

[53] Az elsőfokú bíróságnak az anyagi jogi mérlegelése a nem vagyoni kár összege kapcsán részben téves. A rBjt. 91. § (1) bekezdése rögzíti azt, hogy a munkáltató 89-90. §-okon alapuló felelőssége alapján köteles a bírónak többek között a nem vagyoni kárt megtéríteni. A nem vagyoni kártérítés kapcsán a Bjt. további szabályokat nem tartalmaz. Bár a munkáltató kárfelelőssége vétkességtől függetlenül, a rBjt. 91. § (1) bekezdése szerinti kárfajtákat csak olyan mértékben, arányban köteles megtéríteni a munkáltató, amennyiben azok okozati összefüggésben állnak a szolgálati jogviszonnyal, illetve az elszenvedett üzemi balesettel (ténybeli okozatosság). Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes bírói szolgálati jogviszonyának megszűnéséhez vezető egészségügyi alkalmatlanság csak részben van okozati összefüggésben a szolgálati jogviszonnyal, az üzemi balesettel. A szolgálati jogviszony megszűnése az elsőfokú bíróság által értékelt immateriális hátrányok, a szakértői testületi véleményből is következően több releváns okra vezethetők vissza, amit a nemvagyoni kár összegének meghatározásakor kellő súllyal értékelni kellett volna. Az MK 30. számú állásfoglalásban kifejtet elvek a nem vagyoni kár összegének meghatározása kapcsán nem alkalmazhatóak.

[54] Az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben a felperes nem volt és jelenleg sem akadályozott abban, hogy ügyvédként, civilisztikai területen megszerzett tudását továbbfejlessze. A szakmai ismeretek fejlesztési lehetőségének hiánya ezért a nem vagyoni kár összegének meghatározásakor nem vehető figyelembe. Erre tekintettel indokolt a nem vagyoni kártérítés összegének leszállítása azzal, hogy az ideiglenes intézkedés alapján teljesített 6.450.000 forint beszámítása után az alperesnek fizetési kötelezettsége nem áll fenn.

[55] A felperes jogi képviselővel járt el, azonban megállapítható, hogy beadványainak túlnyomó részét maga készítette, meghatalmazottja csak minimális ügyvédi tevékenységet fejtett ki, ezért a 8 %-os pernyertességre figyelemmel megállapított perköltség összege eltúlzott és annak mérséklése indokolt a kifejtett ügyvédi tevékenységre való arányossághoz igazítva.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme

[56] Az alperes a felperes fellebbezésével érintett körben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, fenntartva a fellebbezésében előadott nem vagyoni kártérítés összegének leszállítására vonatkozó kérelmét is.

[57] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és a szakértői vélemények alapján helyesen vette figyelembe, hogy a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása és munkaképesség-csökkenése csak részoki összefüggésben van az elszenvedett, munkahelyinek elismert balesettel. Az elsőfokú bíróság az rPp. 3. § (2) bekezdése alapján a megismételt eljárásban több alkalommal tájékoztatta a felperest, az rPp. 164. § (1) bekezdésére figyelemmel arról, hogy a felperes terhe bizonyítani az elmaradt jövedelem, mint kár általa állított összegének helyességét. A felperes e körben tett előadását az elsőfokú bíróság helyesen értékelte. Helyesen állapította meg, hogy a felperes által csatolt éves adóigazolásokból, az ügyvédi tevékenységből, mint egyéni vállalkozásából származó teljes jövedelemre egyértelműen következtetni nem lehet, a felperes felhívás ellenére a valós jövedelmének igazolására alkalmas okiratokat nem csatolt, saját anyagi helyzetére ellentmondásosan nyilatkozott. A felperes saját előadása sem bizonyítja, hogy kizárólag a NAV adóigazolás szerinti jövedelemmel rendelkezett volna, az adóigazolás szerinti időszakokra vonatkozóan. A felperes az ügyvédi tevékenységből származó teljes jövedelmére vonatkozóan szakértő kirendelését nem kérte, következményeit az elsőfokú bíróság helytállóan vonta le. Nem értelmezhető a felperes azon álláspontja szerint, hogy a tényekre vonatkozó szakértői bizonyítás elrendelése a rBjt. 94. § c) pontját, vagy az MK 32. számú állásfoglalásban kifejtett anyagi jogi jogértelmezést mennyiben sértette.

[58] Az elsőfokú bíróság részletes jogi indokát adta, hogy a keresetveszteség pontos összegének megállapításához az ügyvédi tevékenységből származó teljes jövedelmet vizsgálnia kellett volna, de ezt bizonyítás hiányában nem tudta elvégezni.

[59] Teljeskörűen fenntartotta az elsőfokú eljárásban kifejtett érvelését, a felperes rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelme kapcsán Szakértől foglalkozás-egészségügyi szakértő nem úgy nyilatkozott, hogy az ügyvédi tevékenység folytatása a felperes egészségi állapotát veszélyeztetné, illetve, hogy a megszerzett jövedelem rendkívüli munkateljesítménnyel szerzett jövedelemnek minősülne teljes egészében. Az állapotrosszabbodás bizonyítására az elsőfokú eljárásban már csatolt, 2021. január 21-i MR-lelet önmagában nem alkalmas. A felperes össz-szervezeti egészségkárosodása és munkaképesség-csökkenése nem csak az elszenvedett üzemi balesetből következett, az állapotrosszabbodás körében sem állítható mindez. A perbeli adatok szerint a 2017. augusztus 18-én kelt másodfokú orvosszakértői bizottsági vélemény, és a 2018. augusztus 24-i NSZKK 3014/2018. számú szakértői vélemény szerint a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása 30 %, míg a 2022. november 10-én kelt szakértői testületi vélemény szerint 25 %. Amennyiben az ügyvédi tevékenység folytatása a felperes állításának megfelelően az egészségét károsítja, úgy össz-szervezeti egészségkárosodása és munkaképesség-csökkenésének mértéke is negatív irányba változott volna, 2018-ban megállapított adatokhoz

képest a jelenlegi adatok szerint csökkentő mérték nem arra utal, hogy a felperes ügyvédi tevékenységből származó jövedelmét egészségkárosító módon érne csak el.

[60] Az elsőfokú bíróság helyes jogi álláspontra helyezkedett a további vagyoni kárigény, így az elmaradt jubileumi jutalom és a szabadságmegváltás elutasítása tekintetében. A felperes az elsőfokú eljárásban vagyoni kárigényként terjesztette elő szabadságmegváltás iránti igényét, miszerint ügyvédként nem tud szabadság menni, mert ez számára jövedelemkiesést okozna. Új hivatkozást és tényállítást adott elő a fellebbezésében, ami az rPp. 235. § (1) bekezdése alapján nem vehető figyelembe. Mindemellett nem került elvonásra és korlátozásra 2017. január 1-je után a felperes pihenéshez és rekreációhoz való joga, egyéni vállalkozóként mindezekről a felperes maga volt jogosult dönteni. Továbbá a 2018. augusztus 12-i beadványában a felperes maga adta elő, hogy 2018 augusztusában és szeptember elején évi rendes szabadságát tölti.

[61] A nem vagyoni kártérítés körében a felperes a bírói szolgálati jogviszonya megszűnése okán terjesztett elő igényt, nem pedig az egészségi állapotát veszélyeztető ügyvédi tevékenység folytatása okán. A másodfokú eljárásban tett hivatkozás ugyancsak az rPp. 235. § (1) bekezdésébe ütközik, illetve a felperes saját döntése volt az állítása szerint „egészséget veszélyeztető” jövedelemszerző tevékenysége, ezért a nem vagyoni kártérítés felemelése nem indokolt.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[62] A felperes és az alperes fellebbezése részben alapos.

[63] Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelem jogalapja, azaz az alperesnek a felperest ért üzemi baleset okán a felperes alkalmatlansága miatti kártérítési felelőssége, és ezzel összefüggésben szabadságmegváltás miatt előterjesztett kártérítés vonatkozásában a tényállást helyesen állapította és érdemben is helytálló döntést hozott. A felperest megillető elmaradt jövedelmet, mint kártérítést és a nem vagyoni kártérítést illetően azonban a rendelkezésre álló adatok alapján megalapozott döntés nem hozható, ebben a körben eltérő álláspontra jutott a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságtól.

[64] Mindenekelőtt azt rögzíti a másodfokú bíróság, hogy a perben beszerzett szakértői vélemények azt támasztották alá, hogy a felperes bírói tisztségre való alkalmatlanságot eredményező össz-egészségkárosodását döntően a 2009. október 12-i munkahelyi balesetben elszenvedett nyaki sérülés során súlyosbodó nyaki gerincsérv és annak műtéti ellátása, mint üzemi baleseti eredetű károsodás okozta. Abban részben szerepet játszott a sorsszerű gerincbetegség, és a 2008-as autóbalesetben elszenvedett nyakrándulás is. Ez utóbbi megbetegedések azonban nem okoztak keresetvesztést. A megelőző eljárásban a másodfokú bíróság már kifejtette, hogy az MK 30. számú állásfoglalás továbbra is irányadó a rBjt. által elbírált ügyekben. A kollégiumi állásfoglalás pedig akként szól, hogy amennyiben a

foglalkoztatott személy egészségi állapota, meglévő egészségkárosodása, megbetegedése nem okozott keresetvesztéssel járó munkaképesség-csökkenést, és a foglalkoztatott keresetvesztése életének, testi épségének, egészségének a foglalkoztatási jogviszonyával összefüggésben történt megsértése folytán következett be, a munkáltató az említett sérelemből származó munkaképesség-csökkenés százalékos mérvétől függetlenül a teljes kárért felel. Ezért az alperes teljes kártérítési felelőssége fennáll a perbeli esetben, ahogy azt helytállóan megállapította az elsőfokú bíróság.

[65] A kártérítési felelősség összecszerűségének elbírálása körében a lefolytatott bizonyítási eljárás és az elsőfokú bíróság által tett megállapítások kapcsán az alábbiakra mutat rá a másodfokú bíróság.

[66] A bíróság a per érdemében ítélettel határoz, az írásba foglalt ítéletnek tartalmaznia kell az ítélet rendelkező részét és indokolását. Az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte [Pp. 212. § (1) bekezdés, 220. § (1) bekezdés d) pont, 221. § (1) bekezdés].

[67] A Pp. 213. § (1) bekezdése szerint az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre. Az ítélet rendelkezését tehát akként kell megindokolni, hogy abból megállapítható legyen, a bíróság a keresetet teljeskörűen elbírálta, azaz az ítéletnek az előterjesztett kereset minden egyes részére kell tartalmaznia rendelkezést és indokolást. Az elsőfokú ítélet rendelkező részében az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítésben való marasztalás mellett egyebekben a kereseti kérelem elutasításáról határozott. A felperes a fellebbezésében azonban megalapozottan kifogásolta, hogy az elmaradt jövedelem körében az elsőfokú bíróság nem adta indokát a 2016. augusztus 30. és december 29. közötti a 2017. évre előterjesztett kereseti kérelme elutasításának. Erre az időszakra a felperes a táppénz és az illetmény különbözete, illetve az ügyvédi tevékenységet megelőzően elért jövedelme és a bírói illetmény különbözetének, valamint elmaradt cafeteria juttatásnak a megtérítését kérte az elsőfokú bíróság ítéletében rögzítettek szerint. Az elsőfokú bíróság ítélete jogi indokolásában azonban nem utalt az erre az időszakra előterjesztett kereseti kérelem megalapozatlanságát alátámasztó tényekre, és a kár összecszerűségéhez vizsgált, 2018-tól elért jövedelem bizonyítási hiányosságaival való összefüggésére. Mindezzel az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 221. § (1) bekezdésében előírt kötelezettségét.

[68] Az ügyvédi tevékenység időszakára előterjesztett kártérítési igényt az elsőfokú bíróság arra hivatkozva utasította el, hogy a felperes kárának összecszerűsége körében az őt terhelő bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. Nem vitatottan a kártérítés összecszerűségének meghatározása során a baleset (jelen esetben ezzel összefüggésben a bírói tisztség megszűnése) előtti és utáni jövedelem különbözetét kell vizsgálni. A másodfokú bíróság álláspontja az elsőfokú ítéletben kifejtettektől abban a vonatkozásban tér el, hogy

jelentősége van annak a felperesi előadásnak, amely szerint a teljes ügyvédi tevékenységből származó jövedelmét ereje megfeszítésével éri el, így az a rBjt. 94. § c) pontja alapján nem vehető figyelembe, mint megtérült jövedelem. Az elsőfokú bíróság ugyan vizsgálta ezt a körülményt, de tévesen ebben a kérdésben foglalkozásegészségügyi szakértőt nyilatkoztatott, és elfogadta a szakértőnek a teljes ügyvédi tevékenységre való alkalmatlanság kapcsán kifejtett álláspontját. Figyelemmel a bírói gyakorlatra, valamint a rBjt. kifejezett rendelkezése hiányában is alkalmazandó és háttérjogszabályként figyelembe vehető, a munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (régi Mt.) 178. § (4) bekezdése szerint meg kell téríteni azt a kárt is, amelyet a munkavállaló a sérelemből eredő jelentős fogyatékossága ellenére rendkívüli munkateljesítménnyel hárít el. A polgári jogi joggyakorlat ezt nevezi erőmegfeszítésnek.

[69] A munkaköri alkalmatlanság és az erőmegfeszítéssel végzett munka azonban nem azonos fogalmak. Az előbbire külön jogszabály, a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet vonatkozik, amely egyébiránt az egyéni és társas vállalkozási tevékenység speciális formájára, az ügyvédi hivatás gyakorlására nem értelmezhető. A hivatkozott jogszabály alapján az azonban megállapítható, hogy más szempontokat kell értékelni és figyelembe venni a munkaköri alkalmasság megállapítása során, mint ami a rendkívüli munkateljesítmény kifejtését megalapozhatja. A rendelet 1. § a) pontja szerint a munkaköri alkalmassági vizsgálat annak megállapítása, hogy egy meghatározott munkakörben és munkahelyen végzett tevékenység által okozott megterhelés a vizsgált személy számára milyen igénybevételt jelent, és annak képes-e megfelelni. A 3. § (4) bekezdése szerint - többek között - a munkaköri és szakmai alkalmasság vizsgálatának a célja annak elbírálása, hogy a munkavállaló, illetve álláskereső, a munkavégzésből és a munkakörnyezetből eredő megterhelés által okozott igénybevétele az egészségét, testi, lelki épségét nem veszélyezteti-e, nem befolyásolja-e egészségi állapotát közvetlenül, milyen munkakörben, illetve szakmában, és milyen feltételek mellett foglalkoztatható állapotrosszabbodás veszélye nélkül, amennyiben átmenetileg, vagy véglegesen megváltozott munkaképességű, foglalkoztatható-e tovább jelenlegi munkakörében.

[70] Ezzel szemben azt, hogy a károsult által végzett munka mennyiben tekinthető rendkívüli munkateljesítménynek, nem csupán az egészségkárosodás mértéke alapján kell megítélni, hanem mérlegelni kell, hogy a károsult csökkent egészségkárosodásához képest milyen mértékű többlet-erőkifejtés szükséges a tényleges, konkrét munkafeladatoknak az ellátásához. Ennek kapcsán azt kell vizsgálni, hogy a baleseti sérültet konkrét feladatait, személyi adottságait, szakképzettségét, és a munkafeladatok jellegét is tekintve az elszenvedett sérülés készíti-e, és ha igen, milyen mértékben rendkívüli munkateljesítmény kifejtésére. Mindennek meghatározása a bírói gyakorlat, így a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiumának 1/2011. (III. 28.) számú határozatával elfogadott Kollégiumi vélemény IV. pontja szerint orvosszakértői és nem foglalkozásegészségügyi kérdés, így nem mellőzhető e körben az orvosszakértői vélemény beszerzése.

[71] Emellett azonban a másodfokú bíróság a felperes fellebbezésében és az elsőfokú eljárásban is kifejtett érvelése alapján utal a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.181/2017/6-II. számú ítéletére, amelynek elvi iránymutatása szerint a károsult egész jövedelmének elérése nem

lehet rendkívüli munkateljesítmény, mert a károsult konkrét munkafadatainak mindenképpen van olyan része, amit csökkent munkaképességével számottevő többleterőkifejtés nélkül is el tud látni. Ha az egész jövedelem rendkívüli munkateljesítmény eredménye lenne, az azt jelentené, hogy a teljesen munkaképtelen személy végez munkát, ami azonban fogalmilag kizárt.

[72] Az alperes a perben vitatta a felperes jövedelemveszteség megtérítése iránti kereseti kérelmének jogalapját, és azt is, hogy a felperes rendkívüli munkateljesítménnyel érte el ügyvédként a jövedelmét. Ennek folytán a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terheli annak bizonyítása, hogy rendkívüli munkateljesítménnyel tett szert ügyvédi jövedelmére, vagy annak valamely részére. Ehhez azonban a megismételt eljárásban a tényállás nem volt tisztázott, a felperes ellentmondásos nyilatkozatokat tett az általa ellátott munkafolyamatok időtartamára és konkrét tartalmára nézve sem tett részletes előadást. A felperes által beadványaiban eltérően napi nyolc, kilenc, de tíz, illetve tizenöt órában is megjelölte az ügyvédi tevékenység időtartalmát, amit az alperes szintén vitatott, illetve az évek során mindezekben beállott változásokra és arra is hivatkozott, hogy a tárgyalási tevékenységéhez, illetve a gépkocsivezetéshez segítőköt vesz igénybe. A napi munkafolyamatok időtartamának igazolására a közvetlenség elvére figyelemmel magánszemélyek által tett írásbeli nyilatkozat nem alkalmas. A fentiekkel összefüggő tényállás tisztázását követően a rendkívüli munkateljesítményről orvosszakértőnek kell döntenie, ami a perbeli esetben nem történt meg.

[73] Mindezekre figyelemmel a bizonyítási eljárás oly mértékű kiegészítése indokolt, ami a másodfokú eljárás kereteit meghaladja és a leírtak tisztázására az elsőfokú eljárás megismétlése szükséges.

[74] A jubileumi jutalom kapcsán az elsőfokú bíróság arra helytállóan utalt, hogy mindezt a rBjt. 91. § (4) és (5) bekezdései figyelembevételével kellett eldönteni, a másodfokú bíróság álláspontja szerint azonban miután a felperes kifejezetten a káreseménnyel összefüggő alkalmatlansága miatt esett el a jubileumi jutalomtól, ahhoz a káresemény hiányában hozzájutna, így az alperes azt megtéríteni köteles. E körben kizárólag a bírói tisztségre való alkalmatlanságnak volt jelentősége és nem annak a körülménynek, hogy a jogviszonyt ténylegesen a felperes jognyilatkozata szüntette meg. A rBjt. szabályaira figyelemmel a rendelkezésre álló adatok alapján arról nem hozható döntés, arra a kártérítésként érvényesített igény esetében a rBjt. 94. § b) pontja szerint a megfelelő levonások alapján történő előterjesztés és az alperes által az összecszerűség körében előadottak alapján tett felperesi nyilatkozat ellentmondása tisztázandó, figyelemmel arra is, hogy az elsőfokú bíróság a vagyoni igények elutasítása miatt mellőzte az azok alapjául szolgáló összegek helytállóságának vizsgálatát.

[75] A szabadságmegváltásként előterjesztett kártérítési igényt helytállóan utasította el az elsőfokú bíróság. Egyrészt a felperes a bírói szolgálati jogviszony megszűnését követően eltelt teljes időszakra igényt tart az elmaradt illetménye kárként történő megtérítésére, ami magában foglalja a bírói szolgálati jogviszonyban a fizetett szabadság idejére járó ellenértéket

is. Ezért ugyanarra az időszakra kétszeres díjazás kártérítésként nem illeti meg (EBH1999. 48.). Másrészt a felperes nem bizonyította, hogy kifejezetten a káreseménnyel összefüggésben ne tudná a munkáját úgy ellátni, hogy megfelelő pihenőidőt vesz igénybe, a perbeli iratok éppen ennek ellenkezőjét támasztják alá. A felperes maga nyilatkozott ugyanis úgy, hogy szabadságát tölti pl. 2018. augusztus és szeptember hónapban.

[76] Ugyancsak nem találta elbírálhatónak a másodfokú bíróság a felperes újabb, a fellebbezések elbírálása kapcsán megtartott másodfokú tárgyaláson szóban előadott ideiglenes intézkedés elrendelése iránti kérelmét sem. E körben utal arra a másodfokú bíróság, hogy a kérelmet csak akkor lehet a másodfokú eljárásban előterjeszteni, ha az annak alapjául szolgáló körülmény (változás) az elsőfokú döntést követően következett be. A felperes sem ilyet, sem a kérelem alapjául szolgáló részletes indokolást és jogi érvelést nem adott elő és ebből következően nem is igazolt. A felperesnek az ideiglenes intézkedés iránti kérelmét a rPp. 156. § (1) bekezdésében foglaltak megjelölésével kell előadnia ahhoz, hogy arról az eljáró bíróság érdemben döntést tudjon hozni. Ehhez a kérelem előterjesztésének időpontjára vonatkozó bevételi, jövedelmi adatokat részletesen meg kell jelölni oly módon, hogy arra az ellenérdekű fél is nyilatkozni tudjon. Ennek hiányában megalapozott döntés nem volt hozható e körben sem.

[77] Az elsőfokú bíróság ítélete mindezen, az érdemi döntésre is kiható eljárási szabálysértések és megalapozatlanság miatt felülbírálatra nem volt alkalmas. Az elsőfokú bíróság a tényállást a fentiek szerint hiányosan állapította meg, abból részben téves jogi következtetésre jutott, tájékoztatási és indokolási kötelezettségének teljeskörűen nem tett eleget. Ezért a másodfokú bíróság a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján részítéletével a szabadságmegváltás iránti kártérítés körében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, ezt meghaladóan a rPp. 252. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

[78] A megismételt eljárásban részletesen nyilatkoztatni kell a felperest, hogy az ügyvédi tevékenység kifejtése során milyen konkrét munkafeladatokat, milyen időtartamban végez. Amennyiben a perbeli időszakban ebben változás volt, azt is elő kell adnia a felperesnek, mivel erre is tett utalást a perben benyújtott beadványaiban. A perbeli időszakra nézve tisztázni kell, hogy átlagosan havonta hány tárgyaláson vett részt, ehhez, illetve a tárgyalási tevékenységen kívül milyen segítői voltak és azok milyen időtartamban pontosan milyen feladatokat láttak el. Ha a perrel érintett egyes időszakokban a feladatellátásban változás volt, azt is részletesen elő kell adnia a felperesnek. Így azt is egyértelműen meg kell jelölnie, hogy havonta milyen rendszerességgel és milyen időtartamban utazott, ebből milyen mértékben vasúton, illetve gépjárművel, ez utóbbihoz segítséget igénybe vett-e. Azt is részletesen elő kell adnia a felperesnek, hogy az utazások idejét milyen indokok alapján tekinti többteleterőkifejtésnek.

[79] Amennyiben az alperes a felperes fentiek szerint előterjesztett előadását bármely vonatkozásban vitatja, abban a körben a bizonyítás a felperest terheli. A tényállás tisztázását követően az így figyelembe vehető tények alapján orvosszakértő feladata annak a

megválaszolása, hogy a felperes rendkívüli munkateljesítményt kifejt-e az ügyvédi tevékenység során és milyen mértékben. A bírói tisztségre való alkalmatlanság óta eltelt időre figyelemmel ehhez a felperes személyes vizsgálata nem mellőzhető, erre kifejezetten fel kell hívni a szakértőt. A rendkívüli munkateljesítmény megítélése során figyelemmel kell lenni a felperes betegségére, az általa ellátott munkával töltött időre, a feladatokra. Miután az erőmegfeszítés mértékének a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában is jelentősége van, a megismételt eljárásban lefolytatott bizonyítás alapján kell annak mértékéről is állást foglalni. Amennyiben az elsőfokú bíróság az alperes marasztalásáról rendelkezik, figyelembe kell venni az alperes által a jogerős ideiglenes intézkedés alapján teljesített összeget és ki kell térnie arra, hogy a felperes részére a jogviszony megszűntetésekor teljesített végkielégítés összegével csökkenthető-e a marasztalási összeg, a döntésnek a rPp. 213. § (1) bekezdése alapján ki kell terjednie valamennyi kereseti kérelemre.

[80] A leírtaknak megfelelően lefolytatott bizonyítási eljárást követően lesz az elsőfokú bíróság abban a helyzetben, hogy felülbírálatra alkalmas határozatot hozzon.

Záró rendelkezések

[81] A megismételt eljárásban a másodfokú bíróság a rPp. 78. (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest a részítélettel elbírált, pervesztes rész (2023. augusztus 31-ig számítva 8.794.391 forint) vonatkozásában a másodfokú perköltség megfizetésére az alperes javára. Annak összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján határozta meg, figyelembe véve, hogy a felperes ezen igényét a megismételt eljárásban terjesztette elő, felemelve keresetét.

[82] Tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság a szabadságmegváltás iránti kártérítési igényt elutasító döntést meghaladóan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséről rendelkezett, e körben a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján csupán megállapította a felmerült perköltség összegét, annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell rendelkezni a teljes pernyertesség-pervesztesség arányára figyelemmel a rPp. 78. § (1) bekezdése alapján. Az ítéltábla a felek másodfokú eljárással felmerült perköltségét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdése alapján határozta meg azzal, hogy annak összegét a 3. § (6) bekezdése alapján mérsékelte az elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányban állóan. Figyelembe vette a megismételt eljárásra irányadó, a hatályon kívül helyezéssel érintett pertárgyértéket (az elmaradt jövedelemként igényelt járadékigényen felül a megismételt eljárásban a felperes 4.055.240 forint jubileumi jutalomra és 15.000.000 forint – mint legmagasabb összegű nem vagyoni kártérítési igényre is bejelentette igényét, ami összesen 19.055.240 forintot tesz ki), a felperesi jogi képviselő írásbeli fellebbezési ellenkérelmet nem szerkesztett, ugyanakkor a felperesi fellebbezés elkészítése – annak terjedelme okán – hosszabb ügyvédi munkaidő ráfordítást igényelt. Ezért a másodfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban állóan az ítéltábla 200.000 forint ügyvédi munkadíjat állapított meg a felek részére.

[83] A fellebbezési eljárási illeték összegét a másodfokú bíróság az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 46. § (1) bekezdése és 51. § (2) bekezdése szerint állapította meg. A részítélettel elbírált kereseti kérelem kapcsán a pervesztes felperes a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése alapján köteles az illeték viselésére, ezt maghaladóan a hatályon kívül helyezéssel érintett részben csak megállapította az illeték összegét, annak viseléséről a megismételt eljárásban kell határoznia az elsőfokú bíróságnak.

Budapest, 2023. szeptember 21.

dr. Orosz Andrea s.k.
s.k.

dr. Szalai Beatrix s.k.

dr. Laczó Adrienn Lilla

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró